

СЪЮЗ НА ИНВАЛИДИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ЧЛЕН НА "EUROPEAN DISABILITY FORUM"

Национален център за обучение, квалификация,
информация и консултации на инвалиди

година XXIV
януари 2014 год.

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

НАШАТА КОНСУЛТАЦИЯ

I. Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2014 г. /ДВ. бр. 109 от 20.12.2013 г./ се установяват нови размери на някои социални и осигурителни плащания, както следва:

- Минималният размер на основната заплата за най-ниската длъжност, предвидена за наемане на държавен служител по Закона за държавния служител, става 360 лв., считано от 01.01. 2014 г.;

- Средномесечният доход по чл. 4 от Закона за семейните помощи за деца е 350 лв.;

- **Размерът на месечните помощи за дете по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за 2014 г., е както следва: а/. за първо дете – 35 лв., б/. за второ дете – 50 лв., в/. за трето и всяко следващо дете – 35 лв.;**

- При едновременно раждане от майката на 2 и повече деца помощта по ал. 2 за всяко от тях се определя и изплаща в размер 150 на 100 от размера по ал. 2, т. 2;

- Размерът на месечната помощ за дете по чл. 7, ал. 2 от Закона за семейните помощи за деца се определя и изплаща в размера по ал. 2, т. 1;

- Размерът на месечната помощ за дете по чл. 7, ал. 8 от Закона за семейни помощи за деца /деца с увреждания / се определя и изплаща в двоен размер от размера по ал. 2, т. 2;

- Размерът на еднократната помощ при бременност по чл. 5а от Закона за семейни помощи за деца за 2014 г. е 150 лв.;

- Размерът на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал.1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е следният: а/ за първо дете - 250 лв., б/ за второ дете – 600 лв., в/ за трето и всяко следващо дете – 200 лв.;

- **Размерът на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на 100 до навършване на 2-годишна възраст по чл. 6, ал.6 от Закона за семейни помощи за деца за 2014 г. е 100 лв.;**

- Размерът на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. 100 лв.;

- Размерът на еднократната помощ за близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е 1200 лв. за всяко дете;

- Размерът на еднократната помощ по чл. 8в, ал.1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е 2880 лв. (отнася се за майки - студентки, учещи в редовна форма на обучение, родили или отглеждащи дете до една година, което не е настанено в социално заведение);

- Размерът на месечната добавка по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца за 2014 г. е 240 лв. **(отнася се за деца с трайни увреждания до 18-год. възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст);**
- Максималният размер за присъдената издръжка, която се изплаща от държавата по чл. 152, ал. 1 от Семейния кодекс за 2014 г. е 80 лв./ присъдена със съдебно решение издръжка на ненавършил пълнолетие български гражданин за сметка на неизправен длъжник/.

II. Медицинската експертиза на временната неработоспособност най-често е обект на дейност на лекуващите лекари – джипита, извънболнични специалисти, стоматолози и болнични лекари, които издават еднолично болничен лист до 14 дни за едно заболяване. Експертиза на временната неработоспособност за по-дълъг период до 6 месеца се осъществява от лекарска консултативна комисия (ЛКК) и много рядко за периода от 6-я до 12-я месец от териториална експертна лекарска комисия (ТЕЛК).

Болничен лист за временна нетрудоспособност се издава в случаите, определени с чл. 6 от Наредбата за медицинска експертиза на неработоспособността: **“чл. 6 (1) Временна неработоспособност е налице в случаите, при които осигуреното лице не може безпрепятствено да работи поради: общо заболяване; злополука; професионална болест; отстраняване от работа по предписание на здравните органи; лечение в чужбина; санаторно-курортно лечение; належащ медицински преглед или изследване; карантина; гледане на болен или карантиниран член от семейството; належащо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед, изследване или лечение, в същото или друго населено място, в страната или чужбина; бременност и раждане; гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението”.**

Болничният лист се издава еднолично от лекуващия лекар или стоматолог до 14 дни за едно заболяване, но за не повече от 40 дни с прекъсване в една календарна година. Когато пациентът е от друга област, продължителността на болничния лист е до 3 дни. Лекар от спешна помощ може да издаде болничен лист до 3 дни. Според КСО за гледане на болно дете се полагат до 60 дни от календарна година за всички членове на семейството, като майката може да ползва 40 дни от горепосочените 60.

Болничният лист се издава в деня на установяване на нетрудоспособността, като датата на започване на отпуска може да бъде предходният, същият или следващият ден на прегледа. Пациентът е длъжен да представи болничния лист или да уведоми работодателя до 2 дни от издаването му. Не се издава болничен лист за временна нетрудоспособност, когато при прегледа се установи, че осигуреният е работоспособен; в този случай в служебната бележка, ако такава се поиска, се отбелязва датата и часът на явяването и напускането на лечебното заведение. В зависимост от състоянието на болния се определя един от следните режими за ползване на отпуска: болничен; санаторно-курортен; на легло – постоянно или в определени часове на денонощието; стаен; амбулаторен; свободен; само в населеното място, където болният прекарва отпуска по болест; с право да отиде в друго населено място на страната.

Болничният лист за цялото време на лечение се издава еднолично от лекуващия

лекар, лекаря по дентална медицина. В случаите, когато след болнично лечение болният се нуждае и от домашен отпуск, включително, болничен лист се издава от ЛКК, в който се включват дните за болнично лечение, в т.ч. денят на изписването, както и не повече от 30 дни за домашно лечение.

- Насочването към ТЕЛК/НЕЛК за експертиза на трайната нетрудоспособност е работа на общопрактикуващия лекар, когато пациентът е пенсионер или безработен, а работещите се насочват от специализирана ЛКК или от ЛКК по местоживееене. (Виж Наредба за медицинската експертиза, приета с ПМС № 87 от 05.05. 2010 г. - ДВ. БР. 36 от 14.05. 2010 г., изм. ДВ бр. 5 от 14.01. 2011. г.).

III. Трайната нетрудоспособност обхваща всички случаи, при които индивидът не може да извършва професионален труд, има проблеми с извършването на ежедневни дейности и/или се нуждае от чужда помощ, в т.ч. от придружител за дълъг период от време. Представлява състояние, при което патологичните промени в резултат на заболяване има необратим или прогресиращ характер. В тези случаи работоспособността на индивида е нарушена за продължителен период от време или завинаги. Определя се като процент загубена работоспособност спрямо възможностите на здравия индивид. Отчита се необходимостта от чужда помощ, началната дата и срок на инвалидизиране, причинна връзка между заболяването и условията на труда.

Експертизата на трайната нетрудоспособност съдържа преценка за:

- степента на трайна неработоспособност в проценти спрямо здравия човек;
- потребност от чужда помощ и срок, който може да не съвпада със срока на инвалидността;
- срока на инвалидност и датата на която изтича определения срок на инвалидност;
- начална дата на трайната неработоспособност (дата на инвалидизация);
- причинна връзка между увреждането (смъртта) и трудовата злополука, условията на труд; при които е работило лицето, включително при военна и гражданска инвалидност;
- противопоказни условия на труд;
- трудоспособно ли е лицето за раб. си място или е необходимо трудоустрояване;
- характеристика на заболяването – професионално или общо;
- препоръка за по-нататъшно наблюдение и рехабилитация, режим на живот, обучение при деца до 16 годишна възраст, квалификация и преквалификация.

От направената преценка следва определението за лице с трайно увреждане (инвалид): Това е всяко лице, което независимо от възрастта си има физическо, сетивно или умствено увреждане, затрудняващо социалната му интеграция и участие в обществения живот, както и възможностите му за общуване, обучение и/или трудова реализация.

Експертизата на трайната неработоспособност се извършва от териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК), в съответствие със Закона за здравето – чл. 101 –113; обн. ДВ. бр.70/ 2004 г..... последно изм. и доп. ДВ. бр. 1/ 2014 г.; Наредба за медицинската експертиза обн. ДВ. бр. 41/2010 г.... последно изм. и доп. ДВ бр. 5/14.01. 2011 г. Процентът на загубената

работоспособност (вид и степен на увреждане за деца до 16-годишна възраст и за хора в надтрудоспособна възраст) се определя в рамките на Приложение № 1 към чл. 101, ал. 6 от Закона за здравето, в което са посочени "отправни точки". При отсъствие на отправна точка за определено увреждане, експертизата се извършва по отправната точка на най-близкото по функционален дефицит заболяване. Определените групи на трайно намалената работоспособност (вид и степен на увреждане) са приравнени към проценти, както следва: I-а група – над 90 %; II-а група – от 71 % до 90 %; III-а група – от 50 % до 70.99 %.

Статут на човек с трайно увреждане ползват лицата с 50 % и над 50 %. Чужда помощ се определя на лица с над 90 % загубена работоспособност с записана в ЕР необходимост от чужда помощ. При деца до 16 години чужда помощ може да бъде предписана и при вид и степен на увреждане под 90 %.

Пациентите, подлежащи на освидетелстване и преосвидетелстване от ТЕЛК, **подават в съответната регионална картотека за медицинска експертиза (РКМЕ) молба-декларация изготвена от лекуващия/личния лекар, заедно с придружаващите я документи (епикризи, консултации, изследвания и др.).** Освидетелстването става в района по постоянен адрес, ако пациентът е регистриран най-малко 3 месеца преди подаването на молбата. Лицата, които не са в състояние по медицински индикации да се явят на ТЕЛК, се освидетелстват на място – в дома им или в болничното/друго здравно или социално заведение. Обстоятелството се доказва с медицинско удостоверение, издадено от лекуващия лекар или записано в направлението от личния лекар. ТЕЛК освидетелства лицата в 3-месечен срок от постъпване на документите в ТЕЛК, но срокът може да се продължи при необходимост от допълнителни изследвания и епикризи.

Степента на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане за лица, навършили 65 годишна възраст, се определя пожизнено. В някои случаи, предвидени в законови и подзаконови нормативни документи, ако тази възраст се навърши в срока на ЕР – правата по съответната разпоредба се ползват пожизнено. При детерминативни състояния без възможност напълно или частично възстановяване, определеният срок в ЕР може да бъде пожизнен.

Решенията на ТЕЛК може да се обжалват в 14-дневен срок от връчването му срещу подпис пред НЕЛК. Решенията на НЕЛК може да бъдат обжалвани пред Административния съд в София по реда на Административно-процесионалния кодекс.

IV. Експертизата на физическата годност на кандидатите за водачи на МПС - хора с увреждания се извършва от транспортна областна лекарска експертна комисия (ТОЛЕК) и Транспортна централна експертна лекарска комисия (ТЦЕЛК) на основание Наредба № 3 на МЗ за изискванията за физическата годност към водачите на МПС, от 11.05.2011 г.